

Asia: VN/33301/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset kommentit

Suomen Kansanopistoyhdistys (SKY) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia (1290/2002), työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023) sekä kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023).

Esityksen mukaan työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että 25 vuotta täyttäneellä työnhakijalla olisi mahdollisuus opiskella rajoituksetta avoimia korkeakouluopintoja työttömyysetuutta menettämättä. Samanaikaisesti työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ja kotoutumisen edistämisestä annettua lakia muutettaisiin siten, että avoimia korkeakouluopintoja ei voisi enää suorittaa työttömyysetuudella tuettuina omaehtoisina opintoina.

Sääntelyn selkeyttämisen tarve

Suomen Kansanopistoyhdistys katsoo, että työttömyysturvaan ja opiskeluun liittyvä sääntely on nykytilanteessa, monimutkaista ja vaikeasti ennakoitavaa. Opintojen vaikutus työttömyysetuuteen riippuu useista tekijöistä, kuten opintojen kestosta, laajuudesta sekä tulkinnasta pää- ja sivutoimiseksi. Lisäksi kokonaisuutta monimutkaistavat erilaiset poikkeussäännökset ja menettelyt.

Pidämme erittäin tärkeänä, että sääntelyä selkeytetään. Opiskelun ja työttömyysturvan yhteensovittamisen tulisi olla työnhakijalle nykyistä ennakoitavampaa, läpinäkyvämpää ja hallinnollisesti kevyempää. Tästä näkökulmasta esityksen tavoite on kannatettava.

Kansanopistojen asema ja yhdenvertaisuus

Suomen Kansanopistoyhdistys kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kansanopistoissa järjestetään myös avointa korkeakouluopetusta. Esityksen toteutuessa kansanopistojen järjestämään avoimen korkeakoulun opetukseen osallistuminen ei kuitenkaan olisi mahdollista työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisena opiskeluna.

Tämä asettaa keskenään samassa asemassa olevat opiskelijat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä oppimisympäristössä opinnot suoritetaan. Kansanopistojen rooli koulutuksen järjestäjänä ja erityisesti saavutettavien, joustavien ja usein ohjatumpien oppimisympäristöjen tarjoajana tulisi tunnistaa paremmin lainsäädännössä.

Pidämme tärkeänä, että eri koulutusmuotoja kohdellaan yhdenvertaisesti ja että myös kansanopistojen kautta suoritettavat avoimen korkeakoulun opinnot ovat aidosti saavutettavissa työttömille työnhakijoille.

Kotoutujien aseman heikkeneminen

Esityksen merkittävänä heikkoutena pidämme sitä, että se heikentää alle 25-vuotiaiden kotoutuja-asiakkaiden asemaa poistamalla mahdollisuuden työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun ilman ikärajaa.

Muutos voi heikentää koulutuspolkujen rakentumista ja hidastaa kotoutumista. On huomioitava, että monen kotoutujan kohdalla tarkoituksenmukainen koulutuspolku ei kulje suoraan korkeakouluopintoihin, vaan esimerkiksi vapaan sivistystyön koulutuksen, TUVA-koulutuksen tai ammatillisten opintojen kautta.

Näiden koulutuspolkujen tukeminen on keskeistä sekä kotoutumisen että työllistymisen näkökulmasta. Suomen Kansanopistoyhdistys vastustaa työttömyysetuudella tuetun opiskelumahdollisuuden poistamista alle 25-vuotiailta kotoutujilta ja katsoo, että heidän mahdollisuutensa kouluttautua tulee turvata nykyistä paremmin.

Koulutuspolkujen yksipuolistuminen

Suomen Kansanopistoyhdistys nostaa esiin, että esitys keskittyy voimakkaasti avoimiin korkeakouluopintoihin, vaikka merkittävä osa työttömistä, erityisesti matalamman koulutustason omaavista ja heikossa työmarkkina-asemassa olevista henkilöistä, hyötyisi ensisijaisesti ammatillisista opinnoista tai niiden osista.

Pelkästään korkeakouluopintoihin painottuva sääntely ei vastaa riittävästi tämän kohderyhmän tarpeisiin eikä tue monimuotoisia ja yksilöllisiä koulutuspolkuja. Jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa tulisi huomioida tasapainoisesti myös ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö.

Opintojen saavutettavuus ja taloudelliset esteet

Esityksen rinnalla tarkasteltava opintosetelikokeilu voi madaltaa osallistumiskynnystä avoimiin korkeakouluopintoihin, mutta se ei ratkaise toimeentuloon liittyviä haasteita eikä mahdollista päätoimista opiskelua työttömyysetuudella.

Lisäksi on huomioitava, että avoimen korkeakoulun opintojen enimmäismaksuja on korotettu merkittävästi. Yhden opintopisteen maksaessa jopa 45 euroa muodostuu opintojen kustannuksista monille työttömille merkittävä este.

Esitysluonnoksen mukaan aktiivisimmin avoimia korkeakouluopintoja opiskelevat jo valmiiksi korkeasti koulutetut työttömät. Näin ollen esitys kohdistuu ensisijaisesti niihin, joilla on jo vahva koulutustausta, eikä riittävästi tue niitä, joiden työllistymisen keskeinen este on matala koulutustaso.

Suomen Kansanopistoyhdistys korostaa, että myös tutkintoon johtamattoman koulutuksen tulee olla saavutettavaa kaikille väestöryhmille.

2. Huomionne työttömyysturvalain muutoksista

-

3. Huomionne työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muutoksista

-

4. Huomionne esityksen vaikutuksista ja vaikutusarvioista

-

Yksi esityksen vaikutusarvion keskeisistä epävarmuuksista liittyy hallituksen puoliväliriihessä 2025 tekemään linjaukseen, jossa tutkinnon suorittaminen avoimilla korkeakouluopinnoilla tullaan myöhemmin mahdollistamaan. Tällä hetkellä avoimen väylän kautta siirtyy vuosittain tutkinto-opiskelijaksi noin 6 000 opiskelijaa. Määrä on nykyisin melko vähäinen, mikä rajoittaa mahdollista riskiä opintoetuksien korvautumisesta työttömyysetuudella.

5. Miten arvioitte tutkinnon suorittamista koskevan esityksen ja työttömien avoimen opiskelun helpottamisen yhteisvaikutuksia? Pidättekö todennäköisenä, että avointen korkeakouluopintojen kautta tutkinnon suorittavien osuus tulee kasvamaan merkittävästi verrattuna nykyisen avoimen väylän volyyymiin?

-

Hallitus nosti keväällä 2024 avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksuja 15 eurosta 45 euroon yhtä opintopistettä kohden. Toistaiseksi maksuja on korotettu maltillisesti.

6. Miten arvioitte, että tutkinnon suoritusoikeus avoimien korkeakouluopintojen kautta muuttaisi opintomaksuja

-

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry